

Részlet Vedres András: „Szellemforrás – Géniuszok a Huszadik Században” (Terc Kiadó, Budapest 2000.) című könyvéből

Pirkadat

Az emberiség történelmében a gazdasági, politikai viszonyok alapvető meghatározó elemei a tulajdonformák. Kezdetben, az állatok birtoklása vezetett a pásztor társadalom kialakulásához. Majd az ember, mint tulajdon tárgya a rabszolgaság jellemzője volt. A termőföld birtoklása volt a feudális társadalom alapja. A tőke tulajdonlása a kapitalizmus lényege volt.

A Föld lakóinak száma exponenciálisan nő, a bolygónk által rendelkezésre álló javak pedig egyre csökkennek. Az ellátás csak az alkotás révén lehetséges. Ebből következik, hogy a jövőben a meghatározó tulajdonforma a szellemi tulajdon lesz. A következő évezredben a kapitalista társadalomból kialakuló új társadalmi forma a szellemi tulajdon társadalma lesz.

A szellemi tulajdon egyik legfontosabb tulajdonsága az, hogy magántulajdon és köztulajdon ötvözete. Ugyan is egy szabadalommal védett találmánnyal kapcsolatosak a feltalálójának személyi jogai, és a szabadalmasának jogai az alkalmazáshoz (vagyon értékű jogok) magántulajdon jellegűek. A kötelezően nyilvánosságra hozott technikai információ közkinccs. Egy szerzői joggal védett alkotás esetén a magán tulajdonjogok a többszörözésre vonatkoznak, a mű tartalmi része azonban köztulajdon. Így az elkövetkező korban, a szellemi tulajdon társadalma korában a meghatározó tulajdon jelege eleve tartalmazza a köztulajdont. A szellemi tulajdon társadalma kollektív társadalom lesz.

Itt érdemes három megjegyzést tenni.

Az első.

A kollektív társadalmat (kommunizmus, szocializmus) az utópisták, mint Owen, a diktátorok mint Lenin-Sztálin és követőik kisajátítással, államosítással akarták megvalósítani. Ezek a kísérletek sorra elbuktak, mert a jellemző tulajdonformák még alig tartalmaztak kollektív elemeket. Azzal, hogy a tulajdont államosították, az még nem vált közkinccsé. Maradt az államfeudalizmus, az államkapitalizmus. A társadalmi formákat bevezetni nem lehet, hanem azok a megfelelő körülmények esetén maguk alakulnak ki.

Ahogy növekszik a jövőben a szellemi tulajdon jelentősége, úgy válik egyre kollektívabb jellegűvé a társadalom.

A második.

A média állandóan hangoztatja, hogy az információs társadalom felé megy az emberiség. Ez tévedés. Csak olyan értelemben létezik „információs társadalom” mint ahogy „könyvnyomtatás társadalma” „autós társadalom” stb. Az információ, a komputer, az Internet stb. nem társadalomszervező fogalmak, hanem nagyon fontos eszközök csupán.

Végül a harmadik megjegyzés.

A szellemi tulajdon társadalmának kialakulásának vannak elősegítő és gátló tényezőik. A leginkább gátló a maradiság. A mai korban a legtöbb nagy monopólium „innovációja” megfojtja a tőle független feltalálókat, tudósokat. Tehát ezért a globális képződmények maradiak. Az államok egy része nem ismerte fel, hogy az alkotó embert, a feltalálót és az alkotó művészt, a tudóst állami eszközökkel támogatni kell a jövőnk érdekében, ilyen helyeken nem növekszik kellőképpen a szellemi potenciál. Leghatékonyabb elősegítője az új kor kialakulásának maga a szükséglet, az új műszaki megoldások és új művek iránti egyre nagyobb fokú igény.

Az ENSZ Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) a szellemi tulajdonra vonatkozó egységes jogrend kialakításán, és gondozásán munkálkodik. E nemzetközi szervezet az emberiség jövőjének egyik tudatos, és legjelentősebb előkészítője. Ebben a legnagyobb érdeme Bogsch Árpádnak van, aki a WIPO egyik létrehozója és negyedszázadon keresztül vezetője volt.

Életéről röviden így mesélt nekem 1992-ben:

„A Fasori Evangélikus Gimnázium volt az alma mater, viasza is szeretném fizetni, amit kaptam tőlük. Mindig nagyon büszke voltam fasori diákságomra. Apám is ott tanult. Őseim késmárki cipszerek voltak, én már Pesten születtem 1919. február 24-én. Ott jogot végeztem, a Magyar Rádiónál a szerzői jog szakembere voltam, amikor 1948-ban a kommunisták üldöztetése elől emigráltam. Párizsban ez UNESCO-nál helyezkedtem el. Ott is a szerzői jog volt a területem. Meg kellett tanulnom egy jó pár nyelvet. Aztán Washington következett, megszereztem az USA állampolgárságot, majd 1963-tól ENSZ hivatalnokként tevékenykedtem Svájcban.”

Bogsch Árpád 1997 végén nyugalomba vonult.

Korunk egyik legnagyobb egyénisége Bogsch Árpád. Aki mint a legmagasabb nemzetközi hivatalos ellátó honfitársunk, úgy szolgálta az egész emberiség haladásának ügyét, hogy közben Magyarország érdekeit állandóan szem előtt tartotta. Nagy mértékben neki köszönhető, hogy az elmúlt rendszerben még a szovjet nyomás ellenére sem kollektivizáltuk a szellemi tulajdont. Bölcs politikájával elérte, hogy gyakorlatilag az összes ország azonos jogelvek és gyakorlat szerint kezeli a szellemi tulajdont. A jogharmonizáció során messzemenően érvényesítette a Világszervezetnél a kis és fejlődő országok érdekeit. Személyes közreműködésével is segítette a volt kommunista országokban a szellemi tulajdon terén visszaállítani a polgári jogot. A találmányok több országban való oltalmazására a WIPO kialakított egy rendszert (PCT), amely nagy mértékben egyszerűsíti, gyorsabbá és olcsóbbá teszi az oltalom megszerzését. Ebben Bogsch Árpád volt a kezdeményező és a zseniális szervező.

Minden törekvése az alkotó ember jogainak csorbítatlan érvényesülésére irányul. Bogsch Árpád a szellemi tulajdon társadalmának élharcosa. Meséimben szereplők tevékenysége mutatja egy új korszak hajnalát. A szellemi tulajdon társadalmának kialakulása reméljük, hogy tragikus fordulatoktól mentes lesz.